

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Затверджено
на засіданні приймальної комісії
Львівського національного університету
імені Івана Франка
19.04.2024 р. (протокол № 3)

Ректор Володимир МЕЛЬНИК

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для здобуття освітнього ступеня магістра

**Спеціалізація – 035.043 «Філологія (Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – німецька)»**

**Освітня програма – «Переклад (німецька і друга іноземна мови,
міжкультурні німецькі студії)»**

Львів 2024

Фахові вступні випробування перевіряють рівень фундаментальної та професійної підготовки бакалаврів, які повинні:

- володіти поглибленими знаннями основної іноземної мови і уміннями інноваційного характеру, вільно, впевнено і правильно користуватися німецькою мовою у професійних, наукових та інших цілях; володіти чотирма видами мовленнєвої діяльності на рівні C1 за шкалою Ради Європи: розуміти при читанні і сприйнятті на слух інтегрований зміст і деталі текстів усіх типів будь-якого рівня змістової і мовної складності (крім вузькоспеціальних), уміти вилучати із текстів як експліцитну так і імпліцитну інформацію, що міститься в них; вільно і адекватно використовувати німецьку мову в ситуаціях усного спілкування: вміти інформувати, описувати, повідомляти, висловлювати свій погляд та аргументувати його, дотримуючись параметрів комунікативної адекватності, мовної правильності, відповідної структурованості та зв'язності; писати добре структуровані тексти, відповідно до ситуації і комунікативного наміру (твір, реферат, доповідь, тези доповіді, коментар, анотацію, наукову статтю); реферувати й анотувати наукові та науково-методичні матеріали на різну тематику;
- володіти знаннями з теорії мови: знати основні положення сучасних лінгвістичних теорій, що складають концептуальну основу теоретичних дисциплін, базові поняття теорії мови; визначати на функціональному рівні граматичний статус омонімічних, синонімічних та полісемантичних конструкцій, трансформувати певні конструкції в семантично еквівалентні; розкривати закономірності відношень між мовними формами та їх змістом, володіти основами контрастивного методу дослідження мов, мати належні знання історії формування фонетичної, лексичної, морфологічної та синтаксичної систем німецької мови; знати особливості формування і структури лексичного значення, парадигматичних угруповань лексики, можливості збагачення лексичного складу, його соціальний та територіальний поділ, основні типи словників; кваліфіковано аналізувати лексичне значення слова, особливості формування лексичних одиниць, підбирати синоніми, антоніми, будувати синонімічні ряди, формувати тематичні групи, лексико-семантичні поля;
- володіти широкою теоретичною базою перекладознавства; вільно оперувати основними поняттями, концепціями і фактами сучасної науки про переклад; застосовувати головні методи перекладознавчого аналізу; знати ключові концепції перекладання в історичному зрізі, лінгвістичний та літературознавчий підходи до перекладу; розуміти динаміку розвитку перекладацьких принципів; вміти відтворювати одиниці тексту з проблемною еквівалентністю, обирати стратегію для досягнення необхідного рівня еквівалентності, перекладати тексти з урахуванням жанрово-стилістичної домінанти та типу тексту, аналізувати перекладні тексти в історичному зрізі, розпізнавати функції перекладу.

Програма фахових вступних випробувань укладена згідно зазначених вище вимог на основі навчальних програм наступних фундаментальних і професійно-орієнтованих дисциплін:

1. Перша іноземна мова (німецька мова)

Перевірка мовної компетенції здійснюється згідно вимог навчальної програми вивчення німецької мови для студентів 1-4-х курсів перекладацького відділу факультету іноземних мов.

Мовна компетенція передбачає знання системи мовних моделей та вербалізованих лінгвістичних операцій, що регулюють процес породження актуальних речень відповідно до інтенції мовця.

Мовленнєва компетенція передбачає уміння в автоматизованому режимі користуватися в мовленнєвій діяльності можливостями мовної системи, здатність адекватно використовувати мову у різних соціально-детермінованих ситуаціях спілкування з використанням інформації культурологічного чи країнознавчого характеру.

Розвиток мовної та мовленнєвої компетенції ґрунтується на принципі єдності тематичного та міжкультурного аспектів.

Тематичний аспект опирається на особистий і фаховий досвід студента і охоплює побутову (типові повсякденні ситуації) і країнознавчу (суспільно-політичне, економічне та культурне життя країни, мову якої вивчають) тематику.

Міжкультурний аспект передбачає пізнання, толерантне сприйняття і розуміння іншої культури у порівнянні з рідною, вдосконалення умінь будувати свою мовленнєву поведінку відповідно до соціокультурної специфіки країни, мову якої вивчають.

Тематика курсу.

1. Der Mensch und sein Alltag. Tagesablauf. Wohnen. Wohnverhältnisse und Wohnungseinrichtung. Studentenwohnheim. Wohngemeinschaft. Zur Miete wohnen. Wohnorte. Leben in der Stadt und auf dem Lande. Stadtverkehr. Mahlzeiten und Essgewohnheiten. Kochen und Kochrezepte. Essen zu Hause und außerhalb. Gesundes Essen. Konsum und Einkaufen. Kleidung und Mode. Dienstleistungen.
2. Freizeit und Sport. Freizeitangebote. Freizeitgestaltung. Reisen. Reiseziele und Reisetypen. Bahn-, Auto-, See- und Flugreisen. Unterkunft. Massentourismus und seine Alternativen. Interessen und Hobbys. Sommer- und Wintersport. Populäre Sportarten. Extreme Sportarten. Fitness. Olympische Spiele. Geschichte und Gegenwart.

3. Gesundheit. Gesundheitsprobleme und Krankheiten. Beim Arzt. Gesundheitswesen in den deutschsprachigen Ländern und in der Ukraine. Gesunde Lebensweise.
4. Der Mensch und die Gesellschaft. Charakter und Aussehen, Gefühle und Emotionen. Mentalität, Stereotypen, Klischees, Vorurteile. Die Rolle der Frau in der Gesellschaft. Freundschaft. Liebe. Familie. Erziehung. Jugendliche und ihre Probleme. Nationale Feiertage und Familienfeste.
5. Schulsysteme. Schultypen. Probleme der Kindererziehung. Studentenalltag und Studium. Hochschulsysteme in den deutschsprachigen Ländern und in der Ukraine.
6. Berufe und Berufswahl. Berufsberatung und Berufsausbildung. Arbeit im Büro und in der Produktion. Arbeitssuche. Vorstellungsgespräch.
7. Lehrer und Gesellschaft. Lehrertätigkeit. Was macht einen erfolgreichen Lehrer aus. Klassenführung. Lehrer als Erzieher. Problemkinder.
8. Sprache und Sprechabsichten. Deutschsprachige Länder, Sprachenpolitik und Mehrsprachigkeit. Die Rolle der deutschen Sprache in der Welt. Sprachnormen. Fach- und Berufssprachen des Deutschen.
9. Der Mensch und die Natur. Landschaften. Klima. Jahreszeiten. Wetter und Wettervorhersage. Umwelt und Umweltschutz. Technischer Fortschritt und die Umwelt. Die Erfindungen der Menschheit. Industrie und Landwirtschaft und ihre Einwirkung auf die Umwelt. Umweltverschmutzung. Wege zur Lösung der Umweltprobleme.
10. Der Mensch und die Kunst. Mensch und Musik. Musikalische Trends und Genres. Theater und seine Arten. Spielplan. Ein Theaterbesuch. Theaterlandschaften im deutschsprachigen Kulturraum und in der Ukraine. Kino und seine Rolle. Lieblingsfilm, Lieblingschauspieler und Lieblingsregisseur. Kunstmuseen. Malerei. Architektur.
11. Deutschland und Deutsche. Geographie und Landschaften. Geschichte. Staatlicher Aufbau und Wirtschaft. Sehenswürdigkeiten und kulturelles Leben.
12. Österreich und Österreicher. Geographie und Landschaften. Geschichte. Staatlicher Aufbau und Wirtschaft. Sehenswürdigkeiten und kulturelles Leben.
13. Schweiz und Schweizer. Geographie und Landschaften. Geschichte. Staatlicher Aufbau und Wirtschaft. Sehenswürdigkeiten und kulturelles Leben.
14. Ukraine und Ukrainer. Geographie und Landschaften. Geschichte. Staatlicher Aufbau und Wirtschaft. Sehenswürdigkeiten und kulturelles Leben. Politische Systeme in den deutschsprachigen Ländern und in der Ukraine. Die Verfassung. Die Verfassungsorgane. Parteien und Wahlen.

15. Massenmedien in den deutschsprachigen Ländern und in der Ukraine. Medien in unseren Leben. Presselandschaft. Radio. Fernsehen. Sein Einfluss auf die Menschen. Computer und Internet. Medienverhalten und Gesundheit.

Список рекомендованої літератури

1. Бориско Н., Брунер К., Каспар-Хене Х. та ін. Навчально-методичний комплекс DU I. Вінниця: «Нова книга», 2009.
2. Bahlmann C., Breindl-Hiller, Drxler H.D., Ende K., Storch G. Unterwegs. Lehrwerk für die Mittelstufe Deutsch als Fremdsprache. Langenscheidt, 2005.
3. Buscha A., Linthout G. Das Mittelstufenbuch. Deutsch als Fremdsprache. Teil 1. Hueber, 2003.
4. Daniels A., Estermann Ch., Köhl-Kuhn R., Sander I., Butler E., Tallowitz U. Mittelpunkt B2. Deutsch als Fremdsprache für Fortgeschrittene. Klett, 2007.
5. Daniels A., Estermann Ch., Köhl-Kuhn R. Mittelpunkt C1. Deutsch als Fremdsprache für Fortgeschrittene. Klett, 2008.
6. Haasenkampf G. Leselandschaft. Zweibändiges Lehrwerk für die Mittelstufe. Verlag für Deutsch, 1999.
7. Koithan U., Schmitz H., Sieber T., Sonntag R., Ochmann N.. Aspekte. Mittelstufe Deutsch. Lehrbuch 1. Langenscheidt, 2007.
8. Koithan U., Schmitz H., Sieber T., Sonntag R., Ochmann N.. Aspekte. Mittelstufe Deutsch. Lehrbuch 2. Langenscheidt, 2008.
9. Koithan U., Schmitz H., Sieber T., Sonntag R., Ochmann N.. Aspekte. Mittelstufe Deutsch. Lehrbuch 3. Langenscheidt, 2009.
10. Login I. Deutsch für Germanistikstudenten. – Під ред. Сидорова О.В. – Харків: Фоліо, 2005. – 400 с.
11. Perlman-Balme M., Schwalb S., Weers D. em Brückenkurs. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2001.
12. Perlman-Balme M., Schwalb S., Weers D. em Hauptkurs. – Ismaning: Max Hueber Verlag, 2001.
13. Perlman-Balme M., Schwalb S., Weers D. em Abschlusskurs.– Ismaning: Max Hueber Verlag, 2001.

Граматична компетенція

Граматичний матеріал пояснюється та закріплюється на основі різних підходів. Граматичні структури відбираються з оригінальних текстів, які використовуються також і для подачі лексичного матеріалу. Застосовуються методи аналізу помилок та пояснення

випадків уживання того чи іншого граматичного правила на готових прикладах. Кожне теоретичне представлення певних граматичних явищ супроводжується численними вправами, усними та письмовими, а також різноманітними видами діяльності, що розвивають вміння студентів уживати ті чи інші граматичні структури у мовленні та на письмі. Практичний, структурний та ситуативний підходи зумовлюють використання комунікативних методів, особливо на початкових етапах вивчення іноземної мови. Диференціація між активною (спілкування) та пасивною (читання та розуміння текстів) граматику лежить в основі викладання цього аспекту на старших курсах.

1. Das Substantiv. Hauptkategorien des Substantivs: Genus, Kasus, Numerus. Bestimmung des Geschlechts nach der Form und nach der Bedeutung. Deklinationstypen der Substantive. Deklination der Eigennamen. Pluralbildung der Substantive. Doppelformen bei der Pluralbildung. Rektion der Substantive.
2. Der Artikel: Formen, Deklination und Gebrauch. Grammatische und semantische Funktionen des Artikels. Der Artikel bei Eigennamen.
3. Das Adjektiv. Der attributive und prädikative Gebrauch der Adjektive. Deklination der Adjektive. Steigerungsstufen der Adjektive. Rektion der Adjektive. Substantivierung der Adjektive und der Partizipien.
4. Das Adverb. Semantische Gruppen der Adverbien. Steigerungsstufen der Adverbien.
5. Das Pronomen. Personalpronomen. Interrogativpronomen. Demonstrativpronomen. Possessivpronomen. Negative Pronomen. Das Pronomen es. Relativpronomen. Pronominaladverbien.
6. Das Zahlwort. Kardinalzahlen und Ordinalzahlen. Zahladverbien. Bruchzahlen. Gebrauch der Zahlen in Maßangaben.
7. Die Präposition. Semantische Gruppen der Präpositionen. Präpositionen mit Dativ. Präpositionen mit Akkusativ. Präpositionen mit Dativ und Akkusativ. Präpositionen mit Genitiv.
8. Die Konjunktion: nebenordnende, entgegengesetzende und unterordnende Konjunktionen. Wortfolge nach verschiedenen Typen der Konjunktionen. Semantische Gruppen der Konjunktionen. Konjunkionaladverbien.
9. Das Verb. Hauptkategorien des Verbs: Person, Numerus, Tempus, Genus und Modus. Konjugationsarten und Grundformen der Verben. Semantische Gruppen der Verben: persönliche und unpersönliche Verben. Vollverben und Hilfsverben. Reflexive Verben. Rektion der Verben.

10. Bildung und Gebrauch der Zeitformen: Präsens, Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt, Futur I und II. Absoluter und relativer Gebrauch der Zeitformen. Die Modalverben: objektive und subjektive Bedeutung. Das Verb lassen.
11. Die Kategorie des Genus. Bildung und Gebrauch des Passivs und des Stativs.
12. Die Kategorie des Modus: Indikativ, Imperativ, Konjunktiv.
13. Konjunktiv als Modus, dessen Grundbedeutung und Arten. Bildung der konjunktivischen Zeitformen im Aktiv, Vorgangspassiv und Stativ. Temporale Bedeutung und Gebrauch der konjunktivischen Zeitformen in einem einfachen und zusammengesetzten Satz.
14. Die indirekte Rede und deren Ausdrucksmittel. Der Konjunktiv als eines der Ausdrucksmittel der fremden Aussage. Nebensatzformen der indirekten Rede mit dem Konjunktiv nach der Art der Verbindung mit dem Ankündigungssatz und nach dem Ziel der Aussage.
15. Die Nominalformen des Verbs: der Infinitiv und das Partizip. Bildung und Gebrauch des Infinitivs I und II. Gebrauch des Infinitivs mit und ohne „zu“. Infinitivgruppen. Bildung und Gebrauch der Partizipien I und II. Gebrauch des Partizips I mit „zu“. Partizipialgruppen. Das erweiterte Attribut.
16. Satztypen und Wortfolge: Aussagesätze, Fragesätze, Aufforderungssätze. Fragetypen: bejahende und verneinende Sätze. Negation.
17. Hauptglieder des Satzes. Arten und Ausdrucksmittel des Subjekts. Arten und Ausdrucksmittel des Prädikats.
18. Nebenglieder des Satzes: Objekt, Attribut, Adverbialbestimmung und ihre Arten.
19. Der zusammengesetzte Satz und Wortfolge. Die Satzreihe. Arten der Verbindung in einer Satzreihe. Das Satzgefüge.
20. Das Satzgefüge: Typen von Nebensätzen. Der Subjektsatz. Der Prädikativsatz. Der Objektsatz. Der Kausalsatz. Der Temporalsatz. Der Finalsatz. Der Konzessivsatz. Der Folgesatz. Irreale Folgesätze. Der Konditionalsatz. Irreale Bedingungssätze. Der Attributsatz. Der Lokalsatz. Der Komparativsatz. Irreale Komparativsätze. Der Modalsatz. Satzgefüge mit dem weiterführenden Nebensatz. Der mehrfachzusammengesetzte Satz. Die Schaltsätze.
21. Der Umfang, die Gliederung und die Arten des Textes. Mittel der Satzverflechtung.

Список рекомендованої літератури

1. Buscha J., u.a. Grammatik in Feldern. München: Verlag für Deutsch, 1998.
2. Dreyer H., Schmitt R. Lehr- und Übungsbuch der deutschen Grammatik. München: Verlag für Deutsch, 2005.

3. Fandrych Ch., Tallowitz U. Klipp und Klar. Übungsgrammatik Grundstufe Deutsch. Stuttgart: Klett, 2002.
4. Grammatiktraining Deutsch. Berlin; München: Langenscheidt, 2002.
5. Hall, Karin; Scheiner, Barbara. Übungsgrammatik für Fortgeschrittene. Deutsch als Fremdsprache. Ismaning: Max Hueber, 2001.
6. Heidermann W. Grammatiktraining Grundstufe. München: Verlag für Deutsch, 2000.
7. Helbig G., Buscha J. Deutsche Grammatik. Ein Handbuch für den Ausländerunterricht. Leipzig- Berlin- München-Wien- Zürich-New York: Langenscheidt-Verl.: Enzyklopädie, 1999.
8. Helbig G., Buscha J. Übungsgrammatik. Deutsch. – Leipzig - Berlin - Wien – Zürich - New York: Langenscheidt-Verl.: Enzyklopädie, 2004.
9. Zielinski W.-D. ABC der deutschen Nebensätze. München: Hueber, 1996.
10. Приходько А.Н. Практикум із синтаксису складного речення. Запоріжжя: Запорізьк. держ. у-т, 1992.

Лексична компетенція

Лексичний матеріал добирається за принципом частоти вживання в мові, у різних функціональних стилях, усному та писемному мовленні. Особлива увага приділяється словотвору, його основним принципам та способам. Зокрема, наголошується значення афіксів, ідентифікація різних частин мови та вміння самостійно творити слова в іноземній мові, використовуючи задані основи та афікси. Це сприяє розвитку не лише перцептивних, а й продуктивних навичок студентів: мовленню, письму, перекладу. Вивчаються усталені дієслівно-прийменникові сполучення, які закріплюються на основі різноманітних вправ. Запам'ятовування лексичного матеріалу поєднується з розвитком інших навичок – аудіювання, мовлення, читання, граматики та письма. Текстовий матеріал ґрунтується на оригінальних неадаптованих текстах – сучасних та класичних творах художньої літератури, публіцистики, відео- та аудіозаписах мовлення носіїв мови. Важлива роль у поясненні та засвоєнні лексичного матеріалу відводиться вправам на переклад. Опрацювання лексичного матеріалу (повторення та закріплення) передбачає системний тематичний поділ.

Вступники для здобуття освітнього ступеня «Магістр» повинні

- володіти продуктивним та рецептивним словниковим запасом обсягом 5000 слів та словосполучень, в тому числі і тематичною лексикою до зазначених вище тем;
- знати парадигматичні взаємозв'язки лексики (синонімія, антонімія, гіпер-гіпонімія, лексико-семантичні поля);

- знати шляхи збагачення німецької лексики (словотворення, зміна лексичного значення, запозичення, утворення фразеологічних одиниць);
- знати особливості територіальної та соціальної диференціації лексики;
- вміти практично застосовувати знання з курсу лексикології для аналізу лексики;
- аналізувати лексичне значення слова чи фразеологізму, особливості процесів формування похідних та фразеологічних одиниць;
- розрізняти види лексичних значень та системних зв'язків лексики,
- підбирати синоніми, антоніми, будувати синонімічні ряди;
- формувати тематичні групи, лексико-семантичні поля;
- визначати соціальну та територіальну приналежність лексичної одиниці;
- ідентифікувати фразеологізми та аналізувати їх структуру.

Список рекомендованої літератури

1. Bock H. Langenscheidt-Redaktion. Grundwortschatz Deutsch. Lernwörterbuch. Berlin; München; Zürich: Langenscheidt, 1998.
2. Bock H., Müller J. Grundwortschatz Deutsch. Übungsbuch. Berlin; München; Zürich: Langenscheidt, 1998.
3. Buscha F. Friedrich K. Deutsches Übungsbuch. Übungen zum Wortschatz der deutschen Sprache. Langenscheidt 2001.
4. Busse J. Training Deutsch. Wortschatz-und Strukturübungen. München: Hueber, 1996.
5. Földeak, Hans. Wörter und Sätze: Satzgerüste für Fortgeschrittene. Ismaning: Max Hueber, 2001. Herzog A. Idiomatic Redewendungen von A-Z. Berlin; München: Langenscheidt, 1998.
6. Lohfert W., Scherling Th. Wörter – Bilder – Situationen zu 20 Sachfeldern für die Grundstufe Deutsch als Fremdsprache. Berlin; München; Zürich: Langenscheidt, 2002.
7. Lübke D. Lernwortschatz Deutsch. München: Hueber, 2001.

2. Стилїстика сучасної німецької мови

Курс знайомить студентів з предметом, завданнями, головними теоретичними положеннями та терміносистемою стилїстики сучасної німецької мови. Курс формує у студентів наукове уявлення про різні підходи до стилю, стилїстики та стилїстичного аналізу; теорію функціональної стилїстики, теорію образів та теорію рівневої стилїстики, теорію стилїстики тексту і контексту; висвітлює різницю між тропами і фігурами мовлення; знайомить з фоностилїстичними та лексикостилїстичними засобами; засобами стилїстичної

морфології та стилістичного синтаксису. З огляду на специфіку підготовки фахівців, ключові проблеми дисципліни розглядаються в бінарній площині зіставлення німецької мови з українською. У результаті вивчення курсу студент повинен уміти здійснювати лінгвостилістичний аналіз тексту; проводити зіставний лінгвостилістичний аналіз; наводити власні приклади стилістичних засобів; проводити структурно-семантичний аналіз образу.

Головні теми:

1. Стилістика як філологічна наука, її генезис. Предмет та завдання стилістики. Мікро- та макростилістика.
2. Базові поняття стилістики. Поняття стилю. Функціональні стилі німецької мови та їх класифікація. Жанрові стилі. Індивідуальний стиль. Стельова риса як стилет вірний фактор. Види стельових рис. Стилістичне значення слова. Компоненти стилістичного значення. Стилістичне забарвлення та суб'єктивні конотації тексту. Стилістична норма.
3. Стилістичне використання лексичного складу німецької мови. Стилістична диференціація словника сучасної німецької мови: стилістично нейтральна та стилістично маркована лексика. Питання вибору слова. Загальномовна та контекстуальна синонімія. Використання характерологічної лексики (архаїзми, неологізми, іноземні слова, фахова лексика, діалектизми, жаргонізми) для створення в тексті різних колоритів.
4. Стилістичне використання фразеологізмів. Стилістична класифікація німецької фразеології. Стилістичні функції нейтральної та експресивної фразеології в тексті. Модифікація фразеологічних сполучень в тексті як засіб посилення стилістичного ефекту. Види оказіональної модифікації фразеологізмів.
5. Стилістичне використання структури німецького речення. Стилістичний порядок слів німецького речення: початкова позиція та кінцева позиція певних членів речення. Порушення рамкової структури речення як стилістичний засіб посилення певної думки. Поняття відокремлення та його варіанти. Абсолютне відокремлення певних членів речення. Відокремлена прикладка та її стилістичне використання в тексті. Парантеза як специфічний вид відокремлення, її поліфункціональність.
6. Лексико-синтаксичні фігури. Перерахування та його види. Ампліфікація та градація як особливі види перерахування. Унаочнення зображення – головна функція перерахування. Повтор та його різновиди. Стилістична поліфункціональність повтору. Синтаксичний паралелізм та його стилістичні можливості. Паралелізм у поетичному тексті – канонічний прийом світової поезії. Фігури контрасту: антитеза та хіазми. Антоніми у складі лексичної антитези. Архітектонічна функція антитези. Хіазм як експресивний засіб у тексті.

7. Образні засоби німецької мови. Поняття образності та унаочнення. Порівняння та його види. Поняття *tertium comparationis*. Стилiстичні функції порівняння в тексті. Тропи: метафора, метонімія та їх різновиди. Стилiстичні функції цих тропів. Епітет та його види. Дві головні функції епітета: конкретизуючи та оцінювальна. Перифраз як описовий засіб. Логічні та образні перифрази. Види перифразу: гіпербола, літота, евфемізм.
8. Мовні засоби гумору та сатири. Гра слів на основі багатозначності та омонімії слів та виразів. Гра слів на основі звукового співпадіння та звукоподібності. Можливості алогічних сполучень на різних рівнях мови викликати ефект несподіваності. Оксиморон, зевгма та комічне перерахування як засоби, побудовані на лексико-синтаксичному алогізмі. Два типи парадоксу. Невідповідність форми і змісту як засіб створення гумористичного ефекту. Порушення типу як поєднання елементів різного стилістичного забарвлення. Пародія як невідповідності змісту чи форми відповідного твору.
9. Стилiстичне використання фонетичної організації німецької мови. Поняття ритмомелодики мови. Стилiстичні функції інтонації. Звукомелодика: асонанс, алітерація.
10. Проблема макростилістики. Загальні поняття макростилістики: текст, контекст, композиція, архітектоніка. Типологія композиційно-мовленнєвих форм. Три види чужої мови: пряма, непряма та невласне-пряма.

Рекомендована література:

1. Іваницька М., Павличко О. Практичні завдання зі стилістики сучасної німецької мови. Для студентів-германістів та перекладачів – Київ: КНУ, 2002. – 53 с.
2. Іваницька М.Л., Павличко О.О. Практикум зі стилістики сучасної німецької мови. Навчальний посібник. – Київ: КНУ ім.Шевченка, 2009. 125с.
3. Ляшенко Т. С. Функціональна стилістика німецької мови : навчальний посібник для студентів. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. – 112 с.
4. Ляшенко Т.С. Розвиток стилістики і поняття стилю у германістиці // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2009. – Випуск 81, ч. 2 : Статті та повідомлення. – С. 142 - 144.
5. Fleischer W., Michel G., Starke G. Stilistik der deutschen Gegenwartssprache. 2.Aufl.– Frankfurt am Main; Berlin; Bern; New York; Paris; Wien: Lang, 1996.
6. Lysetska N., Heidemeyer V. Stilistik der deutschen Sprache. – Луцьк, 2009.Sandig B., Textstilistik des Deutschen. 2., völlig neu bearb. und erw. Aufl. Berlin - New York: W. de Gruyter, 2006.

3. Зіставна фразеологія

Курс передбачає ознайомлення з предметом, завданнями, головними теоретичними положеннями та терміносистемою контрастивної фразеології на матеріалі української та німецької мов. На лекціях з'ясується складна семантична структура фразеологічних одиниць у зіставному аспекті, дивергентні та конвергентні риси в фразеологіях зіставлюваних мов на семантичному та структурному рівнях, поняття міжмовної фразеологічної еквівалентності, її типів та способів мовної реалізації, виокремлюються особливості фразеологічної системи німецької та української мов, зумовлені екстралінгвальними та внутрішньомовними чинниками. Аналізуються способи німецько-українського та українсько-німецького перекладу фразеологічних одиниць у художніх, публіцистичних та наукових текстах.

Головні теми:

1. Контрастивна фразеологія як лінгвістична дисципліна.
2. Головні теоретичні підходи до фразеології.
3. Українська та німецька фразеографія.
4. Визначення і головні ознаки фразеологізмів.
5. Міжмовна фразеологічна еквівалентність.
6. Кількісна і якісна фразеологічна еквівалентність.
7. Головні структурні типи українських та німецьких фразеологізмів.
8. Тематичні групи українських та німецьких фразеологізмів.
9. Джерела поповнення фразеологізмів.
10. Універсальне та ідіотнічне у фразеології.
11. Способи перекладу фразеологізмів.
12. Фразеологічні модифікації.

Рекомендована література:

1. Зорівчак Р. П. До методології вивчення фразеологічних одиниць у контрастивних дослідженнях / Р. П. Зорівчак // Нариси з контрастивної лінгвістики / за ред. Ю. О. Жлуктенка . – Київ : Наук. думка, 1979. – С. 59-65.
2. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія : (на матеріалі перекладів творів української літератури англійською мовою). – Львів : Вид-во при Львів. ун-ті “Вища шк.”, 1983. – 176 с.
3. Сулим В. Т. Узуальна дивергентність дієслівних фразеологізмів у національних варіантах сучасної німецької мови : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук. :

спец. 10.02.04 «Германські мови» / Сулим Володимир Трохимович ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 1994. –21 с.

4. Сулим В. Т. Фразеологічна диглосія національних варіантів сучасної німецької літературної мови / В. Т. Сулим // Іноземна філологія. – Львів, 1992. – Вип. 103. – С. 61 - 67.
5. Burger H. Phraseologie: Eine Einführung am Beispiel des Deutschen. Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2003.
6. Burger H., Buhofer A./ Sialm A. Handbuch der Phraseologie. Berlin, New York: de Gruyter, 1982.
7. Dobrovolskij D. Phraseologie und sprachliches Weltbild. Vorarbeiten zum Thesaurus der deutschen Idiomatik. In: Földes, C. (ed.) Deutsche Phraseologie in Sprachsystem und Sprachverwendung. Wien: edition Praesens, 1992. – S. 171-195.
8. Fleischer, Wolfgang: Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache. Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 1997.
9. Palm Ch. Phraseologie. Eine Einführung. – Tübingen: Niemeyer, 1997.
10. Römer Chr., Matzke B. Lexikologie des Deutschen. Eine Einführung. – Tübingen: Narr, 2005.
11. Schippan Th. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache. – Tübingen: Niemeyer, 1992.

4. Контрастивна граматики

Курс передбачає ознайомлення з предметом, завданнями, головними теоретичними положеннями та терміносистемою контрастивної граматики на матеріалі української та німецької мов. На лекціях з'ясовуються проблеми типологічної класифікації мов, мовних універсалій, методи контрастивних досліджень. Аналізуються морфологічна система, граматичні категорії роду, числа і відмінка, детермінованості у німецькій та українській мові, дієслівні категорії часу, виду, стану і способу; синтаксичні системи обох мов, засоби вираження заперечення. Випрацьовуються навички застосування контрастивного аналізу граматичних структур німецької та української мов.

Головні теми:

1. Предмет контрастивної лінгвістики та дискусійні питання пов'язані з ним.
2. Властивості мови що виявляються внаслідок зіставлення її з іншою мовою.
3. Об'єкт контрастивного мовознавства. Зміст і завдання контрастивної лінгвістики.
4. Внесок українських вчених у контрастивну лінгвістику. Особливості погляду на контрастивну лінгвістику американських та західноєвропейських вчених.
5. Мовна типологія.

6. Універсалії та їх різновиди.
7. Індукція та дедукція в контрастивній лінгвістиці.
8. Сутність та мета зіставного методу.
9. Мова-еталон та вимоги до неї.
10. Аспекти зіставлення морфологічних систем мов.
11. Основна одиниця контрастивного вивчення мов на морфологічному рівні.
12. Характеристика способів вираження граматичних значень в німецькій та українській мовах.
13. Зв'язок граматичних категорій з типом мови.
14. Вираження формального характеру граматичної категорії роду в німецькій та українській мовах.
15. Характеристика відмінностей у структурі, значенні та способах вираження категорій числа в німецькій та українській мовах.
16. Відмінності у структурі відмінкових систем німецької та української мов.
17. Категорія детермінації, її сутність та формальні засоби вираження.
18. Об'єктивний і граматичний час. Семантична структура граматичних часів. Градеми характерні для відносного часу.
19. Поліфункціональність деяких грамем в німецькій та українській мовах.
20. Аспектуальність і граматична категорія виду. Вираження категорії виду в українській мові. Засоби вираження аспектуальності у німецькій мові.
21. Універсальна теорія стану.
22. Категорія способу у німецькій та українській мовах.
23. Типи порядку слів в німецькій та українській мовах.
24. Особливості актуального членування речень в німецькій та українській мовах.
25. Двоскладні та односкладні речення в німецькій та українській мовах.
26. Відмінності у вираженні заперечення в німецькій та українській мовах.

Рекомендована література:

1. Вихованець І. Р. Нариси функціонального аналізу української мови / І. Р. Вихованець. – Київ : Наук. думка, 1992.
2. Жлуктенко Ю. О. Контрастивна лінгвістика : проблеми і перспективи / Ю. О. Жлуктенко, В. Н. Бублик // Мовознавство. – 1976. – № 4. – С. 3-15.
3. Жлуктенко Ю. О. Контрастивний аналіз як прийом мовного дослідження. Нариси з контрастивної лінгвістики. – К.: Наукова думка, 1979.

4. Кочерган М. П. Контрастивна семантика на порозі нового тисячоліття. Проблеми зіставної семантики. – К. 2001 Вип.5
5. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства. – К. 2006
6. Нариси з контрастивної лінгвістики : зб. наук. праць / відп. ред. Ю. О. Жлуктенко. – Київ : Наук. думка, 1979. – 196 с.
7. Deutsch-polnische kontrastive Grammatik. Bd. I; Bd. II; (U. Engel, D. Rytel-Kuc) Heidelberg: Groos 1999.
8. Helbig G. (2000): „Deutsch als Fremdsprache. Kontraste zwischen Einzelsprachen“. In: DaF (HSK:19,1) Kap 6

5. Лексикологія сучасної німецької мови

Курс передбачає ознайомлення з предметом, завданнями, головними теоретичними положеннями та терміносистемою лексикології сучасної німецької мови. Курс формує у студентів наукове уявлення про системний характер лексики німецької мови, висвітлює головні способи номінації в мові, знайомить з традиційними й новітніми теоріями лексичного значення, особливостями формування і структури лексичного значення, парадигматичних угруповань лексики, можливостями збагачення лексичного складу (словотворення, зміна лексичного значення, запозичення, утворення фразеологічних одиниць), її соціальним та територіальним поділом, основними типами словників; розвиває вміння оперувати основними поняттями лексикології, кваліфіковано аналізувати лексичне значення слова, особливості процесів формування похідних та фразеологічних одиниць, підбирати синоніми, антоніми, будувати синонімічні ряди, формувати тематичні групи, лексико-семантичні поля, визначати соціальну та територіальну приналежність лексичної одиниці, користуватися різними типами словників, застосовувати у практиці німецько-українського та українсько-німецького перекладу адекватні методи аналізу і добору лексики.

Головні теми:

1. Лексикологія у системі мовознавчих наук. Завдання лексикології.
2. Розвиток лексикології як науки.
3. Методи лексикологічного аналізу.
4. Проблеми дефініції слова. Характерні ознаки слова.
5. Поняття морфеми. Види морфем. Дистрибуція морфем.
6. Мотивація. Види мотивації. Псевдомотивація.
7. Теорії лексичного значення.
8. Мовний знак та його моделі.

9. Типи лексичного значення. Потенційне та актуальне значення.
10. Семантична структура слова.
11. Багатозначність та омонімія.
12. Когнітивна семантика. Ментальний лексикон. Мовне знання в ментальному лексиконі.
13. Семантичні ознаки і прототипи.
14. Поняття парадигматики й синтагматики. Парадигматичні відношення лексики.
15. Ієрархічні відношення в системі лексики. Гіпер-гіпонімія. Меронімія.
16. Відношення тотожності. Синонімія, референційна тотожність. Види лексичних синонімів.
17. Відношення протилежності (полярності). Лексичні антоніми, їх структурний і семантичний поділ.
18. Лексико-семантичні групи. Теорія поля. Лексико-граматичні, понятійні, семантичні поля.
19. Лексико-семантична валентність та дистрибуція. Лексична сполучуваність.
20. Зміна лексичного значення, його звуження і розширення.
21. Неологізми, архаїзми та історизми.
22. Перенос значення. Метафора, метонімія, синестезія, синекдоха.
23. Евфемізми.
24. Лексичні запозичення. Причини запозичень. Періодизація та класифікація запозичень.
25. Німецький пуризм, його види та часові рамки.
26. Типи словотворення.
27. Словоскладання. Деривація. Експліцитна та імпліцитна деривація.
28. Конверсія. Синтаксичний словотвір. Зрощення. Скорочення. Види скорочень.
29. Національна літературна мова, розмовна мова, територіальні діалекти. Класифікація німецьких діалектів.
30. Німецька мова в Німеччині, Австрії, Швейцарії.
31. Загальноживана лексика. Соціолекти. Професіоналізми. Жаргонізми. Сленг. Молодіжний сленг.
32. Терміни. Ознаки термінів. Функції термінів.
33. Ознаки фразеологізмів. Відмінності між стійкими та вільними словосполученнями.
34. Принципи класифікації фразеологізмів. Структурні, структурно-семантичні та функціональні класифікації фразеологізмів.
35. Предмет та завдання лексикографії. Типологія словників німецької мови.

Рекомендована література:

1. Віталіш Л.П., Максимчук Б.В., Сулим В.Т. Лексикологія німецької мови як другої іноземної. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009. – 167 с.
2. Лавриненко Г. Я. Вступ до порівняльної лексикології німецької та української мов [Текст]: навч. посіб. / Галина Яківна Лавриненко, Олександр Леонідович Лавриненко. - Луцьк : Волин, нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2009. - 176 с. - (Посібники та підручники ВНУ імені Лесі Українки).
3. Burger H. Phraseologie. Eine Einführung am Beispiel des Deutschen. – Berlin: Erich Schmidt Verlag, 1998.
4. Erben Jh. Einführung in die deutsche Wortbildungslehre. – Berlin: Erich Schmidt, 2000.
5. Fleischer W., Barz J. Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache. Unter Mitarbeit von M. Schröder. – Tübingen: Niemeyer, 1992.
6. Hinka B. I. Lexikologie der deutschen Sprache. – Ternopil: Nationale Pädagogische Wolodymyr-Hnatjuk-Universität Ternopil, 2008.
7. Koß G. Namenforschung. Eine Einführung in die Onomastik. – Tübingen: Niemeyer, 1996.
8. Lohde M. Wortbildung des modernen Deutschen. Ein Lehr- und Übungsbuch. – Tübingen: Narr, 2006.
9. Lutzeier P. R. Lexikologie: Ein Arbeitsbuch. – Tübingen: Stauffenberg, 1995.
10. OGuy O. D. Lexikologie der deutschen Sprache. – Winnyts'a: Nowa knyha, 2003.
11. Römer Chr., Matzke B. Lexikologie des Deutschen. Eine Einführung. – Tübingen: Narr, 2005.
12. Schippan Th. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache. – Tübingen: Niemeyer, 1987.
13. Schwarze Chr./ D. Wunderlich (Hrsg.): Handbuch der Lexikologie. –Königstein/Ts.: Athenäum, 1985.

6. Граматичні аспекти перекладу

Дисципліна «Граматичні аспекти перекладу» знайомить з принципами граматичної організації сучасної німецької мови в аспекті її структури та закономірностей функціонування в усному й писемному мовленні; орієнтуватися у науковій лінгвістичній інформації та розуміти природу граматичних явищ німецької мови; володіти високим рівнем граматичної правильності у різних видах мовленнєвої діяльності.

Головні теми:

1. Предмет, мета і завдання дисципліни.

2. Методи аналізу граматичних одиниць.
3. Дієслівна категорія часу.
4. Категоризація та поняття граматичної категорії.
5. Об'єктивний та граматичний час.
6. Система темпоральних форм індикатива.
7. Лексичні та синтаксичні маркери темпоральності.
8. Комунікативний потенціал темпоральних форм індикатива.
9. Функціональні особливості дієслівних форм презенса та футурума I.
10. Граматичний статус перфекта. Протиставлення – перфект/претерит на функціональному рівні.
11. Конституенти поля модальності. Категорія дієслівного способу: індикатив, кон'юнктив, імператив.
12. Семантика та функції кон'юнктива II (претерит та плюсквамперфект). Форма würde+інфінітив як альтернатива кон'юнктиву II та футуруму I кон'юнктива.
13. Модальні дієслова: семантика та функції;
14. Засоби вираження аспектуальної семантики в німецькій мові.
15. Семантична класифікація дієслів.
16. Лексико-семантична категорія акціональності. Лексичні, словотвірні та синтаксичні засоби вираження акціональної семантики. Результативні предикати.
17. Система станових протиставлень. Актив/ werden -пасив/статив. Проблема безособового пасиву; Zustandsreflexiv; Vekommen-пасив.
18. Конкурентні форми пасиву.
19. Граматичні параметри дієприкметників I та II. Станова маркованість. Імпліцитна темпоральність. Акціональна семантика дієприкметників.
20. Синтаксичні функції дієприкметникових груп. Проблема ад'єктивації дієприкметників.

Рекомендована література

1. Лалаян Н. С., Подвойська О. В. Порівняльна граматики німецької та української мов. – Вінниця : Нова Книга, 2013.
2. Duden. Die Grammatik. 7. völlig neu erarbeitete und erweiterte Auflage. – Mannheim-Leipzig-Wien-Zürich, 2005.
3. Eisenberg P. Grundriss der deutschen Grammatik. Dritte Auflage. – Stuttgart-Weimar: Verlag J. Metzler, 1994.
4. Helbig G., Buscha J. Deutsche Grammatik. – Leipzig, Berlin, München: Neubeab, 2001.

5. Buscha J. u. a. Grammatik in Feldern: Ein Lehr- und Übungsbuch für Fortgeschrittene. – Ismaning: Verlag für Deutsch, 1998.
6. Bussmann H. Lexikon der Sprachwissenschaft; 3. aktualisierte und erweiterte Auflage. – Stuttgart: Alfred Kröner Verlag, 2002.
7. Engel M. Deutsche Grammatik. – München: IUDICIUM Verlag GmbH, 2004.
8. Hall K., Schreiner B. Übungsgrammatik Deutsch als Fremdsprache für Fortgeschrittene. – Ismaning: Verlag für Deutsch, 1995.
9. Rug W., Tomaszewski A. Grammatik mit Sinn und Verstand. – München: Klett, 1993.
10. Sommerfeldt K.-E., Schreiber H. Starke, Günter: Grammatisch-semantische Felder. Einführung und Übungen. – Berlin u. a.: Langenscheidt, 1991.
11. Zifonun G. u. a. Grammatik der deutschen Sprache. Bd. 3. – Berlin, New York: W. de Gruyter, 1997.

7. Методика навчання іноземної мови

Головні теми:

1. Методика навчання іноземних мов як наука. Зв'язок методики із суміжними дисциплінами.
2. Базові методичні категорії: принцип, метод, методична система, методичний прийом.
3. Засоби навчання, їх типи та можливості використання на різних ступенях навчання.
4. Методи навчання іноземних мов: цілі, зміст і принципи навчання.
5. Сучасні методичні принципи викладання іноземних мов.
6. Чотирикомпонентна мета вивчення іноземних мов у середніх навчальних закладах.
7. Поняття іншомовної комунікативної компетенції.
8. Основні та факультативні компоненти навчально-методичного комплексу з іноземної мови для СНЗ.
9. Методика формування фонологічної компетенції. Основні типи і види вправ для формування фонологічної компетенції.
10. Методика формування іншомовної граматичної компетенції. Мета і зміст навчання граматичного матеріалу у СНЗ.
11. Поняття «активний» і «пасивний» граматичний мінімум. Типи і види вправ для засвоєння граматичних структур активного та пасивного граматичного мінімуму.
12. Методика формування іншомовної лексичної компетенції. Різні способи семантизації лексичних одиниць.
13. Етапи роботи з лексичним матеріалом.

14. Типи і види вправ для засвоєння лексичного мінімуму. Поняття «активний», «пасивний» та «потенційний» лексичний мінімум.
15. Мета, зміст і методика формування іншомовної компетенції в аудіюванні.
16. Характеристика аудіювання як виду мовленнєвої діяльності. Труднощі аудіювання. Способи презентації аудіотекстів Система вправ для навчання аудіювання. Різні способи перевірки розуміння аудіотекстів.
17. Загальні та відмінні характеристики діалогічного і монологічного мовлення, їх урахування в процесі навчання. Функціональні типи діалогу та монологу.
18. Методика формування компетенції в діалогічному та монологічному мовленні.
19. Методика формування компетенції в читанні. Мета і зміст навчання читання у СНЗ. Класифікація видів читання. Робота з текстом для читання. Способи перевірки розуміння прочитаного.
20. Методика формування компетенції в письмі. Мета і зміст навчання письма як виду мовленнєвої діяльності. Система вправ для навчання письма.
21. Організаційні форми навчально-виховного процесу з іноземної мови в СНЗ. Урок як основна форма навчання. Вимоги до сучасного уроку іноземної мови, типологія уроків. Структура уроку, особливості уроку на різних ступенях навчання.
22. Контроль у навчання іноземних мов: функції, види, форми. Вимоги до контролю знань, навичок і вмінь з іноземної мови у СНЗ.
23. Тест як засіб контролю: структура, типи, види, методика використання.
24. Планування навчально-виховного процесу з іноземної мови. Види планів. Особливості планування уроків іноземної мови на різних ступенях навчання.
25. Індивідуалізація процесу вивчення іноземних мов у СНЗ.

Рекомендована література

1. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика. Підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів/ Бігич О.Б., Бориско Н.Ф. та ін. /За редакцією . Ніколаєвої С.Ю. – К.: Ленвіт, 2016 – 402 с..
2. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник./Кол.авторів під керівн. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2002.
3. Панова Л.С., Андрійко І.Ф. та ін. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах. Підручник. –К.: Академія, 2010.
4. Практикум з методики навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах.. Навчальний посібник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних

- університетів/ Бігич О.Б., Бориско Н.Ф. та ін. /За редакцією . Ніколаєвої С.Ю. – К.: Ленвіт, 2016 – 402 с..
5. Bausch K.-R., Christ H., Krumm H.-J.(Hrsg).Handbuch Fremdsprachenunterricht.- Tübingen und Basel: A.Francke Verlag, 2015.
  6. Huneke H.-W., Steinig W. Deutsch als Fremdsprache. Eine Einführung. – Erich-Schmidt-Verlag, 2018.
  7. Legutke M. DLL 01: Lehrkompetenz und Unterrichtsgestaltung / Michael Legutke, Michael Schart. – München : Klett-Langenscheidt, 2012. – 199 S.
  8. Neuner G., Hunfeld H.: Methoden das fremdsprachlichen Deutschunterrichts. Fernstudieneinheit.4, 2000.
  9. Roche J. Interkulturelle Sprachdidaktik. Eine Einführung. – Tübingen: Gunter Narr Verlag, 2001.
  10. Rösler D. Deutsch als Fremdsprache. Eine Einführung.- Stuttgart/Weimar: Verlag J.B.Metzler, 2012.
  11. Storch G. Deutsch als Fremdsprache – Eine Didaktik. – München: W. Fink, 2009.
  12. Deutsch lehren lernen 4: Aufgaben, Übungen, Interaktion.-München: W.Fink, 2017.

8. Основи лексикографії

Курс передбачає формування базових теоретичних знань з лексикографії, розкриття основних аспектів змісту поняття "лексикографія": історія лексикографії; теорія лексикографії як самостійної лінгвістичної дисципліни; практична лексикографія.

Курс формує у студентів наукове уявлення про базові поняття, концепції і принципи лексикографії, знайомить з аспектами лексикографічного опису слова, типами інформації в словнику, метамовою словника, його макро- і мікроструктурою, функціями словників та параметрами їхньої класифікації та ін. В галузі історії лексикографії студенти отримують відомості про історію словникової справи в німецькомовних країнах і в Україні та історії вирішення типових лексикографічних проблем. В галузі практичної лексикографії студенти набувають навичок аналізу словникових творів різних типів, аналізу словникової статті та навичок практичної роботи по складанню словникової статті.

Головні теми:

1. Umriss des Arbeitsgebietes Lexikographie
2. Wörter im Lexikon
3. Wissensorganisation und Wissensermittlung
4. Wörterbuchvielfalt
5. Wörterbuchbenutzung

6. Wörterbuchgeschichte
7. Deutsch-ukrainische und ukrainisch-deutsche Wörterbücher
8. Wörterbücher im Zeitalter des Internets
9. Lexikographische Praxis

Рекомендована література:

1. Гінка Б. І. Лексикологія німецької мови: лекції та семінари. Тернопіль: ТНПУ, 2008.
2. Кровицька О. Українська лексикографія: теорія і практика. - Л.: Інститут українознавства НАНУ, 2005.
3. Огуй О. Д. Лексикологія німецької мови. Вінниця, Нова книга, 2003.
4. Bußmann H. Lexikon der Sprachwissenschaft. Stuttgart,
5. Hausmann F. J. u. a. Wörterbücher. Dictionaries. Dictionnaires. Ein internationales Handbuch zur Lexikographie. Berlin/New York, 1989.
6. Kühn I. Lexikologie. Eine Einführung. (Germanistische Arbeitshefte; 35). – Tübingen: Niemeyer, 1994.
7. Schlaefter M. Lexikologie und Lexikographie. Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2002.

9. Соціолінгвістика

Курс знайомить з предметом, завданнями, головними теоретичними положеннями та поняттями соціолінгвістики. Курс формує у студентів наукове уявлення про лінгвістичний вибір у багатомовних спільнотах; варіативність та зміни в мові; знайомить з варіантами німецької мови; подає порівняльну характеристику основних варіантів німецької мови; розглядає регіональну варіативність німецької мови Німеччини. Курс формує уміння студентів перекладати тексти з соціально- або культурномаркованими одиницями.

Головні теми:

1. Предмет соціолінгвістики.
2. Основні питання і проблеми соціолінгвістики.
3. Історія соціолінгвістики.
4. Зв'язок соціолінгвістики із іншими дисциплінами. Методи соціолінгвістики.
5. Мова і суспільство. Мова і культура. Функції мови.
6. Мова і національна ментальність.
7. Система кореляцій між мовними і суспільними процесами.
8. Соціальна типологія мов.
9. Типологія мовних ситуацій в різних країнах світу.

Рекомендована література:

1. Дяків Х. Ю. Навчальний посібник «Лінгвокраїнознавство німецькомовних країн. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, Малий видавничий центр факультету іноземних мов, 2014. – 155 с.
2. Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики : монографія / Ф. С. Бацевич. – Львів, 2010. – 336 с.
3. Жлуктенко Ю. А. Социальная лингвистика и общественная практика / Ю. А. Жлуктенко : под ред. О. Е. Семенца. – Київ : Вища шк., 1988. – 166 с.
4. Загнітко А. Основи психолінгвістики / А. Загнітко, М. Михальченко. – Донецьк : ДонНУ, 2008. – 234 с.
5. Масенко Л. Нариси з соціолінгвістики. – К., 2010.
6. Мацюк Г. П. До витоків соціолінгвістики: соціологічний напрям у мовознавстві : монографія / Г. П. Мацюк. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. – 212 с.
7. Мацюк Г. П. Прескриптивне мовознавство в Галичині (перша половина ХІХ століття): монографія / Г. П. Мацюк. – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. – 373 с.
8. Ткаченко О. Мова і національна ментальність. – К., 2006.
9. Braun P. Tendenzen in der deutschen Gegenwartssprache.- Stuttgart: Verlag W. Kohlhammer. - 1993. - 265 S.

10. Лінгвокраїнознавство країн першої іноземної мови

Курс знайомить студентів з національними мовними центрами німецької мови, їхньою історією і причинами виникнення, лінгвістичними особливостями, структурними різновидами і національними варіантами німецької мови. Систематизувати та поглиблювати знання мови і культури іноземної мови на принципі єдності тематичного та інтеркультурного аспектів.

Головні теми:

1. Begriffserläuterungen: Dialekt, Regiolekt, Soziolekt, Varietät, Variante, Standarddeutsch.
2. Dialekte im deutschen Sprachraum.
3. Sprachliche Probleme von Migranten in Deutschland.
4. Jugendsprache im Spiegel der Zeit: Spezifika eines Soziolekts.
5. Phonetische, phonologische, morphologische, lexikalische, syntaktische und pragmatische Besonderheiten der österreichischen Variante des Deutschen.
6. Phonetische, phonologische, morphologische, lexikalische, syntaktische und pragmatische Besonderheiten der schweizerischen Variante des Deutschen.
7. Was ist Standarddeutsch?
8. Nationale Varietäten und Identitäten im deutschen Sprachraum.

9. Deutsche Bundesländer.

Рекомендована література:

1. Гінка Б. І. Лексикологія німецької мови. Лекції та семінари : Навчальний посібник / Б. І. Гінка. – 3-тє вид., переробл. і доп. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. – 416 с.
2. Ammon U. Die deutschsprachigen Länder / Ulrich Ammon // Soziolinguistik : ein internationales Handbuch zur Wissenschaft von Sprache und Gesellschaft / hrsg. von Ulrich Ammon ... [et al]. [2nd completely rev. & extended ed.]. – Berlin : de Gruyter, 2006. – Bd. 3. – Tlb. 3. – S. 1765-1771.
3. Kellermeier-Rehbein B. Plurizentrik : Einführung in die nationalen Varietäten des Deutschen / Birte Kellermeier-Rehbein. – Berlin : Schmidt, 2014. – 264 S.
4. Kleine Enzyklopädie – deutsche Sprache / Hrsg. Wolfgang Fleischer. – Frankfurt am Main : Lang [u.a.], 2001. – 845 S.
5. Muhr R. Das österreichische Deutsch / Rudolf Muhr // Das Deutsche als plurizentrische Sprache: Ansprüche-Ergebnisse-Perspektive. – Berlin : Schmidt, 2017. – S. 23-41.
6. Niebaum H., Macha J. Einführung in die Dialektologie des Deutschen / Hermann Niebaum, Jürgen Macha. – Tübingen : Niemeyer, 1999. – 226 S.
7. Scheer M. Regionale Varietäten der deutschen Sprache und deren Relevanz im Unterricht „Deutsch als Fremdsprache“ : Eine situationsbeschreibende Fragenbogestudie / Melanie Scheer. – München : GRIN Verlag, 2008. – 114 S.
8. Schmidlin R. Die Vielfalt des Deutschen, Standard und Variation : Gebrauch, Einschätzung und Kodifizierung einer plurizentrischen Sprache / Regula Schmidlin. – Berlin/Boston : de Gruyter, 2011. – 575 S.
9. Weiss A. E., Weiss G. Das österreichische Deutsch – eine Standardvariante der deutschen Sprache / Andrea E. Weiss, Gerlinde Weiss // Das österreichische Deutsch – eine Standardvariante der deutschen Sprache. – Salzburg : Hausdruckerei, 2007. – S. 5–14.
10. Wiesinger P. Das österreichische Deutsch in Gegenwart und Geschichte / Peter Wiesinger. – 2. durchgeseh. und erw. Aufl. – Wien : Lit, 2008. – Bd. 2. – 450 S.

11. Німецькомовна література в українських перекладах

Курс знайомить з перекладами на українську мову визначних творів німецької літератури майстрів українського перекладу, головними науковими і теоретичними школами перекладознавства, у рамках яких здійснювались переклади; особливостями перекладацьких підходів, зумовлених історичною епохою; внеском українських перекладачів німецької літератури у формування національної літератури, періодизацію німецької літератури в українському перекладі, головні перекладацькі стратегії в перекладах з німецької літератури,

українські переклади різних епох: І. Франка. Лесі Українки, П. Грабовського, українських неокласиків та радянських перекладачів, сучасних українських перекладачів.

Головні теми:

1. Основні теорії художнього перекладу: загальна теорія художнього перекладу, часткові теорії перекладу, критика художнього перекладу, літературознавча критика перекладу.
2. Суть художнього перекладу. Функції і методи художнього перекладу. Потреба збереження образів художнього твору.
3. Особливості перекладу прозових творів.
4. Проблеми поетичного перекладу.
5. Особливості перекладу драматургічних творів.
6. Перекладна література в Україні: загальний нарис.
7. Діяльність українських перекладачів у ХІХ ст.
8. Іван Франко як перекладач та перекладознавець.
9. Українські перекладачі ХХ ст.
10. Пантелеймон Куліш як перекладач.
11. Григорій Кочур як перекладач та перекладознавець.
12. Микола Лукаш як перекладач.
13. Художній переклад як націєтворчий чинник в Україні.
14. Гете в українських перекладах.
15. Найважливіші питання німецькомовної шевченкіани: переклади.
16. Переклади в сучасній Україні.
17. Переклади Біблії та їхній внесок у теорію та практику художнього перекладу.

Рекомендована література:

1. Зорівчак Р. П. Переклад як націєтворчий чинник в історично-культурологічній концепції Івана Франка / Р. П. Зорівчак // Записки НТШ / редкол.: І. Вакарчук, І. Денисюк, ... Р. Зорівчак [та ін.]. – Львів, 2005. – Т. 250 : Праці Філологічної секції / ред. тому О. Купчинський. – С. 497–517.
2. Зорівчак Р. П. Політико-культурологічна концепція Івана Франка: переклад в Україні як націєтворчий чинник / Р. П. Зорівчак // Іван Франко: дух, наука, думка, воля : матеріали Міжнар. наук. конгресу, присвяч. 150-річчю від дня народження Івана Франка (Львів, 27 верес. – 1 жовт. 2006 р.) / М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка ; [відп. ред. І. Вакарчук ; редкол.: Б. Бунчук,

- I. Гунчик, Р. Зорівчак та ін.]. – Львів : Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – Т. 1. – С. 1010–1025. – Бібліогр.: с. 1024-1025. – Проблеми перекладознавства ; *Literatura ukraińska XIX i XX wieku w kontekście europejskim* = Українська література XIX-XX століть у європейському контексті / pod redakcją L. Siryk = під ред. Л. Сірик. – Lublin: Wyd-wo UMCS, 2008. – S. 29–39.
3. Кияк Т. Р. Теорія і практика перекладу німецької мови : підручник для студентів вищих навчальних закладів / Т. Р. Кияк, А. М. Науменко, О. Д. Огуй. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 596 с.
  4. Міщенко Л. А. Теорія і практика перекладу : навчальний посібник для студентів / Л. А. Міщенко, О. М. Турченко. – Вінниця : Нова книга, 2003. – 176 с.
  5. Назаркевич Х.Я. Основи перекладознавства в 2 ч. Ч. 1 : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 298 с.
  6. Содомора А. Від серця до серця. На шляху до історії українського перекладу / А. Содомора // Літературна Україна. – 2010. – Вип. 4. – С. 5.
  7. Стріха М. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням / М. Стріха – Київ : Факт, 2006. – 344 с.

12. Теорія перекладу

Курс формує базові теоретичні знання з перекладу як особливого виду лінгвістичної діяльності, знайомить студентів з різними теоріями перекладу, принципами, методами та прийомами його здійснення на практиці з метою забезпечити вірний вибір перекладацької стратегії, зумовленої професійними потребами. Курс висвітлює поняття перекладацької еквівалентності та адекватності перекладу, знайомить з основними типами перекладу залежно від типу та функцій тексту, аналізує лексико-граматичні та стилістичні труднощі перекладу, основні випадки розходжень між структурою німецької та української мов. Курс розвиває вміння бачити текст з усіма його перекладацькими проблемами та аналізувати його з погляду перекладацьких стратегій, виокремлювати одиниці перекладу в тексті і адекватно відображати їх у мові перекладу, відповідально ставитися до перекладацької роботи з огляду на автора тексту оригіналу і читача тексту перекладу.

Головні теми:

1. Головні поняття і положення лінгвістичної теорії перекладу. Переклад як специфічний процес кодування й декодування. Переклад як продукт і як процес. Стратегії перекладу. Трансформаційна теорія перекладу. Денотативна теорія перекладу. Комунікативна теорія перекладу.

2. Проблема одиниці перекладу, перекладності та еквівалентності. Теорія формальної та динамічної еквівалентності. Прагматичний інваріант. Еквівалентність та закономірні відповідники. Повна та часткова еквівалентність. Відсутність еквівалентності. Поняття одиниці перекладу, її принципова приналежність до вихідного тексту. Одиниці перекладу і система мовних рівнів. Роль тексту в системі одиниць перекладу. Проблема перекладності.
3. Шляхи досягнення перекладацької еквівалентності. Підходи до класифікації перекладацьких трансформацій. Граматичні перекладацькі трансформації. Семантико-стилістичні перекладацькі трансформації. Причини застосування перекладацьких трансформацій.
4. Лексичні аспекти перекладу. Методи перекладу реалій, власних назв. Переклад лексичних лакун. Правила транскрипції при перекладі з німецької мови. Переклад архаїзмів та неологізмів. Переклад інтернаціоналізмів, скорочень і хибних друзів перекладача. Фразеологічна одиниця як проблема перекладу. Переклад полісемантичних слів.
5. Граматичні аспекти перекладу. Означеність і неозначеність як проблема перекладу. Категорія роду і числа в німецькій та українській мовах. Переклад складених та похідних іменників. Пасивний стан як проблема перекладу. Час і вид в німецькій та українській мовах.
6. Прагматичний аспект перекладу. Прагматичний потенціал тексту та його відтворення при перекладі. Прагматична адаптація тексту перекладу.
7. Переклад текстів різного функціонального призначення. Переклад текстів газетно-публіцистичного стилю. Переклад текстів наукового стилю. Переклад офіційно-ділової документації.
8. Стилiстичний аспект перекладу. Особливості перекладу метафор, метонiмiї, образних порiвнянь. Причини позбавлення, послаблення чи посилення образності при перекладі. Особливості перекладу повторів, паралелізму та гри слів. Прийоми відтворення іронії при перекладі. Способи відтворення оцінної та емоційно-забарвленої лексики.
9. Усний переклад. Послідовний та синхронний переклад. Специфічні труднощі при перекладі. Нотування при послідовному перекладі. Дослівний та описовий переклад. Стратегії та прийоми усного синхронного перекладу.
10. Історичний аспект перекладознавства. Історія європейського перекладознавства. Виникнення засад перекладознавчої дисципліни. Переклади Біблії. Розвиток науки у середньовіччя та епоху Відродження. Розвиток перекладознавства у період класицизму і романтизму. Розвиток перекладознавства на сучасному етапі. Історія усного перекладу. Історія українського перекладознавства. Переклад в Україні у X – XIII ст. Розвиток

перекладознавства в Україні протягом XIV – XVI ст. Переклад в Україні у XX ст.

11. Сучасні теорії перекладу сфокусовані на мовні системи. Релятивістські та універсалістичні теорії перекладу. Теорія реконструкції Дерріди та проблема неперекладності. Переклад за теорією комунікації. Каде. Нойберт. Теорія міжмовного трансферу Вілсса.
12. Сучасні теорії перекладу сфокусовані на текст. Теорія перекладацької еквівалентності. Прагматична модель перекладу. Мовленнєві акти і переклад (Сирл, Остін; Хеніг, Куссмауль).
13. Сучасні теорії перекладу сфокусовані на психолінгвістичний, функціональний та міжкультурний підхід до перекладу. Психолінгвістична теорія перекладу. Теорія фреймів і сцен (Снел-Хорнбі). Функціональний підхід до перекладу. Теорія «скопосу». Переклад – міжкультурний трансфер (Рейс, Вермеер). Переклад як діяльність експерта. Хольц-Мянттярі.
14. Проблема перекладу спеціальної термінології. Терміни в тексті. Переклад термінів відповідно до комунікативно-прагматичних параметрів тексту. Передача безеквівалентних термінів за принципом пошуку відповідників для реалій.
15. Специфіка роботи перекладача в аспекті міжкультурної комунікації. Культурно-антропологічні засади міжкультурної комунікації. Переклад як вербальна реалізація міжкультурної комунікації. Культурна компетенція перекладача як посередника між культурами.

Рекомендована література:

1. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад : на матеріалі англомовних перекладів української прози / Р. П. Зорівчак. — Львів : Видавництво при Львівському державному університеті, 1989. – 215 с.
2. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Теорія і практика перекладу німецької мови. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 596 с.
3. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу : навчальний посібник / Віктор Коптілов. – Київ : Юніверс, 2003. – 280 с.
4. Назаркевич Х.Я. Основи перекладознавства в 2 ч. Ч. 1 : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 298 с.
5. Нямцу А. С., Гураль М. І. Типологія перекладу. Навчальний посібник. – Чернівці, Рута, 2008. – 96 с.
6. Albrecht J. Grundlagen der Übersetzungsforschung. Band 2: Übersetzung und Linguistik. Tübingen. Gunter Narr Verlag, 2005. 313.

7. Honig H. G., Kußmaul P. Strategie der Übersetzung. Ein Lehr- und Arbeitsbuch. – Tübingen: Narr, 1996. – 236 S.
8. Kautz, Ulrich. Handbuch Didaktik des Übersetzens und Dolmetschens. München: Iudicium und Goethe Institut, 2002. – 632 S.
9. Koller W. Einführung in die Übersetzungswissenschaft. – Wiesbaden: Quelle und Meyer, 1997. – 344 S.
10. Nord C. Textanalyse und Übersetzen. Theoretische Grundlagen, Methode und didaktische Anwendung einer übersetzungsrelevanten Textanalyse. – Heidelberg: Groos, 1995. – 285 S.
11. Stolze R. Übersetzungstheorien. Eine Einführung. Verlag Tübingen: Narr Verlag, 5., überarb. und erweiterte Auflage 2008, 285 S.
12. Snell-Hornby, Mary/Hönig, Hans G./Kußmaul, Paul/Schmitt, Peter A.: Handbuch Translation. Tübingen. Stauffenburg Verlag, 2006. 430.
13. Witte H. Die Kulturkompetenz des Translators. Begriffliche Grundlegung und Didaktisierung. Tübingen. Stauffenburg Verlag, 2. Auflage 2007. 235.

13. Динаміка розвитку перекладацьких принципів в історичному аспекті

Курс формує базові теоретичні знання з динаміки розвитку перекладацьких принципів і теорій; знайомить студентів з предметом дисципліни та головними поняттями; інформує студентів про зародження перекладання як діяльності, етапи розвитку перекладацьких теорій; висвітлює ранні теорії перекладання, принципи перекладання у 20 ст., поняття одомашнення і відчуження, теорію перекладу у Німеччині; знайомить з українською школою перекладу, етапними працями видатних перекладознавців, лінгвістичним підходом до перекладу, підходами до поняття еквівалентності, теорією динамічної еквівалентності. Курс формує вміння розрізняти між теорією перекладу, перекладознавством та наукою перекладу, лінгвістичним та літературознавчим підходами до перекладу.

Головні теми:

1. Was ist "Übersetzen"?
2. Übersetzungstheoretische Ansätze im Altertum
3. Übersetzungstheoretische Ansätze in der Antike
4. Übersetzungstheoretische Ansätze im frühen Christentum
5. Übersetzungstheoretische Ansätze im Mittelalter
6. Übersetzungstheoretische Ansätze in der neuhochdeutschen Zeit
7. Übersetzungstheoretische Ansätze im 20. Jahrhundert
8. Übersetzung in der Ukraine aus historischer Sicht

9. Ansätze der neuen Übersetzungsentwicklung

Рекомендована література:

1. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Теорія і практика перекладу німецької мови. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 596 с.
2. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу : навчальний посібник / Віктор Коптілов. – Київ : Юніверс, 2003. – 280 с.
3. Назаркевич Х.Я. Основи перекладознавства в 2 ч. Ч. 1 : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 298 с.
4. Нямцу А. С., Гураль М. І. Типологія перекладу. Навчальний посібник. – Чернівці, Рута, 2008. – 96 с.
5. Koller, Werner (5. Auflage). Einführung in die Übersetzungswissenschaft. Völlig neu bearbeitete Auflage. Wiesbaden: Quelle & Meyer. 1997
6. Mary Snell-Hornby / Hans G. Höning / Paul Kußmaul / Peter A. Schmitt (Hrsg.): *Handbuch Translation*. Tübingen: Stauffenburg.
7. Reiß, Katharina / Hans J. Vermeer. Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie. Tübingen: Max Niemeyer Verlag. 1976
8. Snell-Hornby, Mary / Hans G. Höning / Paul Kußmaul / Peter A. Schmitt (Hrsg.). *Handbuch Translation*. Zweite, verbesserte Auflage. Tübingen: Stauffenburg. 1999
9. Snell-Hornby, Mary (Hrsg.): *Übersetzungswissenschaft. Eine Neuorientierung*. Tübingen: Francke. 1986
10. Stolze, Radegundi. *Übersetzungstheorien. Eine Einführung*. Tübingen: Narr. 2001

14. Основи науково-технічного перекладу

Курс вивчає історію виникнення та розвитку субмов науки та техніки, їх класифікацію; етапи перекладу науково-технічного тексту; відмінності усного та письмового перекладу науково-технічних текстів; вимоги до перекладу науково-технічних текстів природничого, технічного, гуманітарного фаху; особливості технічного тексту; анотування та реферування науково-технічних текстів; знайомить з подачею і поясненням термінів у термінологічних словниках, особливостями функціонування спеціальної лексики в неспеціальній літературі.

Головні теми:

1. Теорія науково-технічного перекладу: предмет та методика.
2. Історія науково-технічного перекладу.
3. Особливості перекладу науково-технічних текстів різних жанрів та стилів.

4. Терміни, способи їх утворення та відтворення.
5. Інтернаціоналізми та фальшиві друзі перекладача.
6. Лексичні трансформації у науково-технічному перекладі.
7. Граматичні аспекти науково-технічного перекладу.

Рекомендована література:

1. Кияк Т.Р., Огуй О. Д., Науменко А.М. Теорія і практика перекладу. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.
2. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу. – К.: Вища школа, Вид-во при Київ. Ун-ті, 1982.
3. Нямцу А. С., Гураль М. І. Типологія перекладу. Навчальний посібник. – Чернівці, Рута, 2008. – 96 с.
4. Fluck H-R. Fachsprachen. – München: A. Francke Verlag GmbH, 1980. - 241 S
5. Honig H. G., Kußmaul P. Strategie der Übersetzung. Ein Lehr- und Arbeitsbuch. – Tübingen: Narr, 1996. – 236 S.
6. Kautz, Ulrich. Handbuch Didaktik des Übersetzens und Dolmetschens. München: Iudicium und Goethe Institut, 2002. – 632 S.
7. Koller W. Einführung in die Übersetzungswissenschaft. – Wiesbaden: Quelle und Meyer, 1997. – 344 S.
8. Snell-Hornby M. et al. (Hgg.). Handbuch Translation. – Tübingen: Stauffenburg, 1999. – 432 S.

15. Інтерпретація художнього тексту

Курс знайомить з уявленнями про сучасну теорію художнього перекладу, з прийомами перекладу термінів відповідно до комунікативно-прагматичних параметрів тексту та безеквівалентних термінів, пропонує термінологічний апарат сучасної науки про художній переклад; аналізує ідейно-естетичний, смисловий і емоційний задум художнього твору шляхом відтворення авторського бачення і пізнання дійсності, визначає роль деталі у цілому художньому творі; здійснює порівняльний аналіз перекладу художнього тексту та його оригіналу; подає літературний переклад різножанрових художніх творів.

Головні теми:

1. Актуальні проблеми художнього перекладу.
2. Функції і методи художнього перекладу.
3. Історія українського художнього перекладу у іменах.

4. Структура художнього твору. Критерії відповідності перекладу першотвору.
5. Проблема співвідношення деталі та цілого у художньому тексті.
6. Особливості перекладу прозових творів.
7. Особливості перекладу поетичних творів.
8. Особливості перекладу драматургічних творів.

Рекомендована література:

1. Дяків Х. Ю. Методичні вказівки з курсу «Теорія та практика художнього перекладу»./ Х. Ю. Дяків. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, Малий видавничий центр факультету іноземних мов, 2014. – 44 с.
2. Кам'янець В.М. Відтворення німецьких власних назв українською мовою // Іноземна філологія. – Вип. 111. – Л.: ЛНУ, 1999. – С. 262-270.
3. Кияк Т. Р. Теорія та практика перекладу (німецька мова) / Т. Р. Кияк, О. Д. Огуй, А. М. Науменко. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.
4. Назаркевич Х. Я. Основи перекладознавства. Ч. 1: Теоретичний курс: навчальний посібник / Христина Назаркевич. – Львів: Видавн. Центр ЛНУ, 2010. – 298 с.
5. Nord С. Textanalyse und Übersetzen. Theoretische Grundlagen, Methode und didaktische Anwendung einer übersetzungsrelevanten Textanalyse. – Heidelberg: Groos, 1995. – 285 S.
6. Mishchenko L.A. Literarische Übersetzung. – Kyiw: Kyiwer Universität, 2001. – 117 S.

16. Прагматичні аспекти синхронного перекладу та міжкультурної комунікації

Курс з основ синхронного перекладу створює теоретичну і практичну базу для формування у студентів умінь і навичок у галузі практики синхронного перекладу, необхідних їм у їхній майбутній діяльності, з використанням основної іноземної мови. Мета вивчення дисципліни: формування базових теоретичних знань з синхронного перекладу як особливого виду лінгвістичної діяльності, формування знань про специфіку синхронного перекладу, принципи, методи та прийоми його здійснення на практиці, а також практичне оволодіння ними з метою забезпечити вірний вибір перекладацької стратегії, зумовленої професійними потребами.

Головні теми:

1. Стратегії синхронного перекладу.
2. Екстрені стратегії синхронного перекладу.
3. Особливості синхронного перекладу як комунікативного процесу.
4. Особливості німецької і української лінгвокультур.

5. Способи відсіювання менш важливої інформації під час синхронного перекладу.

Рекомендована література:

1. Kurz Ingrid: Simultandolmetschen als Gegenstand der interdisziplinären Forschung. Wien: WUV-Universitätsverlag, 1996. – 201 S.
2. Best Joanna, Kalina Sylvia (Hgg.): Übersetzen und Dolmetschen. Eine Orientierungshilfe. Tübingen und Basel: A. Francke Verlag, 2002. – 341 S.
3. Pöschhacker Franz: Simultandolmetschen als komplexes Handeln. Tübingen: Narr Verlag, 1994. – 306 S.
4. Salevsky Heidemarie: Probleme des Simultandolmetschens: Eine Studie zur Handlungsspezifität. Berlin: Linguistische Studien / Zentralinstitut für Sprachwissenschaft der Akademie der Wissenschaften der DDR / Reihe A; 154, 1987. – 148 S.
5. Übersetzen und Dolmetschen. Modelle, Methoden, Technologie / Hrsg. Klaus Schubert. Tübingen: Narr Verlag, Band 4/1, 2003. – 263 S.

17. Основи міжкультурної комунікації та усного перекладу

Мета курсу – формування базових теоретичних знань з послідовного перекладу з метою їхнього подальшого практичного застосування. Курс знайомить студентів із головними когнітивними процесами, що відбувається під час послідовного перекладу, вчить вмінню аналізувати основні комунікативні ситуації та обирати правильні перекладацькі стратегії залежно від них. Особливу увагу приділено формуванню основних навичок швидкого нотування, а також висвітленню питань з перекладацької етики, етикету, невербальної поведінки учасників перекладацького процесу.

Головні теми:

1. Визначення та підвиди усного послідовного перекладу.
2. Характеристика перекладацького процесу, його етапи та їх особливості.
3. Рецептивна фаза послідовного перекладу, пов'язані з нею когнітивні процеси та перекладацькі стратегії.
4. Продуктивна фаза послідовного перекладу, пов'язані з нею когнітивні процеси та перекладацькі стратегії.
5. Типи та аналіз комунікативних ситуацій, вибір адекватної перекладацької стратегії.
6. Техніка нотування та запам'ятовування інформації.
7. Продукування вихідного тексту, прийоми усного редагування тексту.
8. Характеристика усного перекладача, вміння та навички, індивідуальна поведінка.

9. Проблема перекладацької етики та нейтралітету.
10. Сфери вживання усного послідовного перекладу. Історичний огляд та перспективи розвитку.

Рекомендована література:

1. Best J., Kalina S. Übersetzen und Dolmetschen. – Tübingen, Basel: A. Francke Verlag, 2002. – 342 S.
2. Hönig H. G. Konstruktives Übersetzen. – Tübingen: Stauffenburg, 2010. – 196 S.
3. Kautz, Ulrich. Handbuch Didaktik des Übersetzens und Dolmetschens. München: Iudicium und Goethe Institut, 2002. – 632 S.
4. Materniak M. Zur Anwendung der Notizentechnik beim Konsekutivdolmetschen – Beobachtungen im Rahmen eines Aufbaustudienganges // Translation: Theorie, Praxis, Didaktik / Małgorzewicz A. (Hrsg.). –Dresden, Wrocław: Neisse Verlag, 2010. S. 427-437.
5. Snell-Hornby M., Hönig H. G., Kußmaul P., Schmitt P. A. (Hgg.). Handbuch Translation. – Tübingen: Stauffenburg, 1999. – 432 S.
6. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Теорія і практика перекладу німецької мови. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 596 с.
7. Назаркевич Х.Я. Основи перекладознавства в 2 ч. Ч. 1 : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 298 с.

18. Рецепція світової літератури в українських перекладах

Мета курсу: представити основні періоди, напрями, течії та постаті німецького літературного процесу як важливої складової світової літератури з акцентуванням на становленні пов'язаної з ним теорії перекладу та її ролі для естетики певних літературних явищ та поетології художньої творчості. Відображення художньої специфіки німецької літератури в українських перекладах, аналіз проблемного поля перекладу стосовно певних історико-літературних періодів, розгляд окремих перекладів крізь призму теорії рецепції.

Головні теми:

1. Періодизація німецької літератури. Німецька література раннього Середньовіччя. (Літературна техніка: проблема перекладу. Перекладацька діяльність. Глоси і вокабуляри, теологія мовами народностей, переклад Біблії).
2. Література зрілого Середньовіччя. «Пісня про Нібелунгів» як пам'ятка середньовічної літератури: проблема авторства, жанр, структура, система мотивів. Переклади «Пісні про Нібелунгів»: проблеми перекладу, перекладач як медієвіст.

3. Література гуманізму та реформації. Теорія та практика перекладу у період німецького гуманізму. «Лист про переклад» Мартіна Лютера. Переклади «Корабля дурнів» С. Бранта та «Похвального слова Глупоті» Е. Роттердамського українською мовою.
4. Література XVII століття. Естетика бароко. Творчість М. Опіца, А. Гріфіуса, Я. К. фон Гріммельсгаузена. Роль перекладу в літературі XVII століття.
5. Література Просвітництва. Основні художні напрями XVIII століття. Творчість Г. Е. Лессінга, Ф. Шіллера, Й. В. Гете. Теорія перекладу Гете. Переклади українською Лессінга, Шіллера, Гете. «Фауст» Гете в українських перекладах.
6. Німецька література XIX століття. Естетика романтизму. Роль перекладу в естетиці романтизму. Переклади В. Шекспіра. Перекладацькі теорії Ф. Шлегеля, А. В. Шлегеля, Новаліса. Творчість Ф. Клейста, Е. Т. А. Гофмана. Переклад українською роману «Життєва філософія kota Мурра» Гофмана.
7. Перехід до естетики реалізму. Творчість Г. Гейне. Переклади українською лірики Г. Гейне.
8. Естетика натуралізму. Література декадансу. Символізм. Модернізм як художня практика. Естетика експресіонізму.
9. Німецька література XX століття. Періодизація. Основні художні напрями і течії. Творчість Томаса Манна, Генріха Манна, Германа Гессе. Переклади їхніх романів українською мовою.
10. Література другої половини XX століття: література Західної Німеччини, література колишньої НДР. Переклади романів Г. Белля, Г. Граса українською мовою. Творчість Крісти Вольф.
11. Новітня німецька література. Основні тенденції. Постмодерністська німецька література. Роман П. Зюскінда «Парфюмер». Переклади творів сучасних авторів українською мовою (В. Генаціно, Г. Мюллер, Ю. Герман).

Література для обов'язкового читання:

1. Nibelungenlied
2. Minnesang, Gottfried von Straßburg: Tristan und Isolde
3. Erasmus von Rotterdam. Das Lob der Torheit
4. H. J. Ch. von Grimmelshausen. Simplicissimus
5. Goethe J. W. Faust
6. Schiller F. Die Räuber
7. Tieck L. Der gestiftete Kater

8. Hoffmann E. T. A. Lebensansichten des Katers Murr
9. Heine H. Buch der Lieder
10. Nietzsche F. Also sprach Zarathustra
11. Th. Mann. Buddenbrooks. Doktor Faustus
12. H. Hesse. Das Glasperlenspiel
13. Ch. Wolf. Kindheitsmuster
14. H. Böll. Wo warst du, Adam
15. P. Süskind. Das Parfüm.
16. G. Grass. Die Blechtrommel
17. H. Müller. Atemschaukel

Рекомендована література:

1. Найстаріші пам'ятки німецької поезії IX–XI вв. Тексти, переклади й пояснення дра Івана Франка. – Львів, 1913.
2. Рудницький Л. Іван Франко і німецька література. – Мюнхен, 1974.
3. Fiskowa S. Geschichte der deutschen Literatur in Perioden, Entwicklungsrichtungen, Ideen und Namen. – Lwiw: PAIS, 2003. – 338 S.
4. Gardt A. Die Übersetzungstheorie Martin Luthers // Zeitschrift für deutsche Philologie, – N 111, 1992. – S. 87–111.
5. Geschichte der literarischen Übersetzung // <http://complit.univie.ac.at/skripten/geschichte-der-literarischen-uebersetzung/>
6. Greiner N. Übersetzung und Literaturwissenschaft. – Tübingen: Gunter Narr Verlag, 2004.
7. Siever Holger. Das übersetzerische Denken von Frühromantik und Funktionalismus // trans-kom 5 [1] (2012). – S. 157-177 // http://www.trans-kom.eu/bd05nr01/trans-kom_05_01_07_Siever_Fruehromantik.20120614.pdf
8. Schwarz W. Schriften zur Bibelübersetzung und mittelalterlichen Übersetzungstheorie. – Hamburg: Wittig, 1985.
9. Senger A. Deutsche Übersetzungstheorie im 18. Jahrhundert. – Bonn, 1971.
10. Suerbaum U. Der deutsche Shakespeare. Übersetzungsgeschichte und Übersetzungstheorie // Festschrift Rudolf Stamm. – Bern, München, 1969. – S. 61–80.
11. Vermeer H. J. Das Übersetzen in Renaissance und Humanismus (15. und 16. Jahrhundert) // Band 1: Westeuropa. – Heidelberg: Text con Text, 2000. – S. 336–338.
12. Wehrli M. Latein und Deutsch in der Barockliteratur // Wehrli M. Humanismus und Barock. – Hildesheim, 1993. – S. 189–204.

19. Історія світової літератури

Мета курсу – виробити системне уявлення про складну панораму розвитку літератури Західної Європи і США, познайомити слухачів з найбільш впливовими літературними напрямками і течіями XIX–XX століть, дати уявлення про найбільш помітні художні закономірності і феномени, ввести понятійний апарат найвпливовіших літературно-критичних шкіл. Курс пропонує огляд світоглядних та естетичних засад різних літературних епох, а також творчості провідних письменників, їхніх новацій та внеску в світовий літературний процес. У центрі уваги курсу – розвиток практичних навичок аналізу окремих художніх творів, а також літературного процесу в контексті соціокультурної ситуації та філософських ідей часу.

Головні теми:

1. Романтизм у європейських літературах XIX ст.: естетичні засади, жанрова система.
2. Німецька література романтизму: національна своєрідність, естетичні погляди німецьких романтиків. Творчість Е.Т.А. Гофмана.
3. Англійська література романтизму: національна своєрідність. Особливості історичного роману В. Скотта. Творчий шлях Дж.Г. Байрона.
4. Особливості французької літератури романтизму: національна своєрідність. Творчість В. Гюго.
5. Американська література романтизму: національна своєрідність. Творчість Ф. Купера і становлення жанру роману. Творчий шлях Е.А. По.
6. Класичний реалізм у європейських літературах XIX ст.: загальні тенденції розвитку, ключові принципи і прийоми, жанрова система.
7. Особливості розвитку французької літератури класичного реалізму: Стендаль, О. де Бальзак, Г. Флобер.
8. Загальні тенденції розвитку англійської літератури класичного реалізму: Ч. Діккенс, В.М. Теккерей, сестри Бронте.
9. Провідні літературні напрями та течії в західноєвропейських літературах останньої третини XIX ст.
10. Натуралізм в літературі останньої третини XIX ст.: творчість Е. Золя.
11. Естетизм в англійській літературі останньої третини XIX ст.: творчість О. Вайлда.
12. Символізм в західноєвропейських літературах кінця XIX ст.
13. Неоромантизм в англійській літературі кінця XIX ст.
14. Розвиток американської літератури в останню третину XIX ст.
15. Модернізм: філософські основи, особливості, жанрова система, представники.

16. Західноєвропейська поезія модернізму першої половини ХХ ст.
17. Експресіонізм: особливості, представники.
18. Особливості розвитку австрійської літератури першої полов. ХХ ст.: творчість Ф. Кафки.
19. Модернізм у Франції. Творчість М. Пруста. Сюрреалізм: особливості, представники.
20. Англо-американська поезія імажизму: особливості, представники. Творчість Т.С. Еліота.
21. Англійський модерністичний роман.
22. Міф у літературі ХХ ст.: творчість Дж. Джойса.
23. Французький реалістичний роман першої половини ХХ ст.
24. Реалізм в англійській літературі першої половини ХХ ст.
25. Німецький роман першої половини ХХ ст.
26. Література „втраченого покоління”.
27. Утопічні жанри в літературі ХХ ст.
28. Розвиток американської літератури в першій половині ХХ ст.
29. Загальна характеристика драматичного мистецтва кінця ХІХ – першої половини ХХ ст.
30. Епічний театр Б. Брехта.
31. „Драма ідей” у творчості Б. Шоу.
32. Французький театр першої половини ХХ ст.
33. Екзистенціалізм у літературі ХХ ст.
34. Театр абсурду в літературі другої половини ХХ ст.
35. Англійська література другої половини ХХ ст.
36. Французька література другої половини ХХ ст. Школа „нового роману”.
37. Особливості розвитку німецької літератури другої половини ХХ ст.
38. Американська література другої половини ХХ ст.
39. Загальні тенденції розвитку латиноамериканських літератур ХХ ст.: Г.Г. Маркес, Х.Л. Борхес, Х. Кортасар.
40. Поняття постмодернізму. Постмодернізм у сучасній літературі.

Рекомендована критична література:

1. Венгеров Л. Зарубіжна література. 1871 – 1973. Огляди і портрети. – К., 1974.
2. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури ХІХ – початку ХХ ст. : навчальний посібник / Давиденко Г. Й., Чайка О. М. – К., 2007.
3. Денисова Т. Історія американської літератури ХХ століття : навч. посібник. – К., 2002.
4. Зарубіжна література ХХ ст. : посібник / за ред. О.М. Николенко, Т.М. Конєвої. – К. : Академія, 1998.

5. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник : [у 2 т.] / [за ред. Н. Михальської та Б. Щавурського]. – Тернопіль, 2005.
6. Бредбері М. Британський роман нового часу. – К., 2011.
7. Затонський Д.В. Про модернізм і модерністів. – К., 1972.
8. Наливайко Д.С. Про співвідношення „декадансу”, „модернізму”, „авангардизму” // Слово і час. – 1997. – № 11-12.
9. Наливайко Д.С., Шахова К.О. Зарубіжна література ХІХ сторіччя. Доба романтизму : підручник. – К., 1997.
10. Павличко С. Зарубіжна література. Дослідження та критичні статті. – К., 2001.
11. Стайн Дж. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці. В 3-х книгах. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2003.